

Leden van de vogelwerkgroep hebben in 1998 het Landgoed De Beek (gemeente Naarden) op broedvogels geïnventariseerd. Tevens zijn er van andere waargenomen faunistische elementen waarnemingen vastgelegd.

Marc van Houten

Broedvogelinventarisatie van het landgoed De Beek in 1998

Om een aantal leden van de vogelwerkgroep kennis van het inventariseren van broedvogels bij te brengen, moest een selectie worden gemaakt van terreinen die voor dit doel in aanmerking zouden kunnen komen. Het gebied moest aan de volgende criteria voldoen:

- ligging vrij centraal in het werkgebied van de vogelwerkgroep
- makkelijk te bereiken
- voldoende oriëntatiemogelijkheden bezitten
- niet recent volgens de territoriumkarteringsmethode geïnventariseerd (zgn. 'witgebied').

Door voldoende deelname van zowel beginnende, meer ervaren en ervaren inventariseerders(-sters) is op een positieve wijze gebruik gemaakt van ieders kunnen. Zo was er tijdens elk bezoek een gezonde mix van ervaren en minder ervaren inventaristoren. Hieronder volgt een korte weergave van het geschreven rapport: "Broedvogels van het landgoed De Beek in 1998", Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, uitgave 109.

Coördinatie lag in handen van Anco Driessen en auteur.

Gebiedsligging

Landgoed De Beek ligt oostelijk van de bebouwde kom van Naarden binnen de gemeente-

Zwarte specht Tekening: Ab Noorman

grens. De totale oppervlakte van het geïnventariseerde gebied bedraagt circa 13 hectare. Het is eigendom van en in beheer bij het Goois Natuurreservaat. Het Landgoed De Beek, met het noordelijk gelegen Reigerseiland, maakte in de negentiende eeuw deel uit van het zich uitbreidende landgoed Oud Bussum. Vanaf het begin van die eeuw werden ter weerszijden van een lange oprijlaan, thans met Oud Blaricummerweg aangeduid, parkbossen aangelegd. Deze waren al rond het midden van de vorige eeuw doorsneden met bochtige zanderijvaarten als voortzetting van de zandafgravingen rond Naarden. Het meest zuidelijke stuk is rond

1925 afgegraven, ook hier zijn kleine delen van de hoge zandgronden (met boomgroepen of bos erop) uitgespaard ter verfraaiing van het landschap. Het landgoed De Beek vormt in het landschap een vrijwel aaneengesloten, donker bos dat wordt omlijst door de graslanden van de zanderijen. Bos en water zijn hier beelddragende elementen in het landschap, waarbij de diepliggende, spiegelende waterpartijen een belangrijke, structurerende rol spelen.

Door de ontwikkeling in de tijd bezit het landgoed inmiddels een hoge mate van natuurlijkheid, ondanks dat het menselijk ingrijpen, destijds, nog evident is. Doorzichten en open ruimten zijn veelal goed bewaard gebleven.

Opzet

De inventarisatie is uitgevoerd volgens de richtlijnen van het SOVON-broedvogelonderzoek (Van Dijk 1996). Tijdens de veldbezoeken zijn van de te inventariseren soorten alle territorium en nest-indicatieve waarnemingen ingetekend op veldkaarten. Deze gegevens zijn later overgezet op verzamelkaarten per soort. Deze soortkaarten zijn aan het eind van het veldseizoen geïnterpreteerd volgens bovengenoemde richtlijnen.

Tabel 1. Soorten en aantallen van broedvogels van landgoed De Beek in 1988.

Soort	Aantal territoria	Dichtheid per 10 ha
Wilde Eend	1	0,8
Buizerd	1	0,8
Waterhoen	2	1,5
Meerkoet	2	1,5
Holenduif	3 (4)	2,3
Houtduif	2 (8)	1,5
Bosuil	1	0,8
Groene Specht	1 (3)	0,8
Zwarte Specht	1	0,8
Grote Bonte Specht	6 (3)	4,6
Kleine Bonte Specht	2	1,5
Winterkoning	20 (5)	15,4
Heggenmus	3	2,3
Roodborst	22 (11)	16,9
Merel	42 (13)	32,3
Zanglijster	9 (4)	6,9
Grote Lijster	2	1,5
Zwartkop	7 (2)	5,4
Fluiter	1	0,8
Tijftjaf	9 (5)	6,9
Goudhaantje	3	2,3
Bonte Vliegenvanger	0 (1)	0
Staartmees	1 (1)	0,8
Glanskop	4 (3)	3,1
Zwarte Mees	3	2,3
Pimpelmees	22 (14)	16,9
Koolmees	19 (24)	14,6
Boomklever	15 (4)	11,5
Boomkruiper	12 (2)	9,2
Vlaamse Gaai	2 (8)	1,5
Ekster	0 (1)	0
Zwarte Kraai	4 (10)	3,1
Spreeuw	2 (1)	1,5
Vink	19 (4)	14,6
Goudvink	1	0,8
Appelvink	1	0,8
Totaal aantal territoria	244	187,5

Het landgoed is vanaf begin maart tot eind juni totaal 19 maal bezocht; 15 vroege ochtend bezoeken, 1 ochtend bezoek, 2 middagbezoeken en 1 avond bezoek. De gemiddelde inventarisatietijd per hectare bedroeg 8,2 minuten; ofwel 1,3 uur per 10 hectare. Voor de territoriumkartering van een relatief klein gebied als De Beek loopt het aantal uren uiteen van 1-2 uur per 10-30 ha. Voordeel van zo'n klein gebied is dat binnen die tijdsperiode de waarnemingskansen van vogels relatief weinig verandert.

Resultaten

In tabel 1 is een overzicht gegeven van de aantallen territoria.

Zwarte specht: Deze indicator van volgroeid bos kwam er met één territorium uit. Op 10 april werd een bewoonde nestholte gevonden.

Grote bonte specht: Van deze hollenbroeder, die zowel in loof- als naaldbomen broedt, maar veelal een voorkeur heeft voor loofbomen, werden zes territoria vastgesteld, wat een verdubbeling betekent ten opzichte van 1987.

Kleine bonte specht: Deze liefhebber van broeden en voedsel zoeken in vrijwel uitsluitend loofbomen werd met twee territoria aangetroffen.

Fluiter: Deze liefhebber van hoge loofboomkruinen, van on-

In totaal zijn er van 34 vogelsoorten territoria vastgesteld.

Het aantal territoria dat opgetekend is in 1987 (Eggenhuizen 1987) is tussen haakjes achter de aantallen van deze inventarisatie gezet.

Eén van de vastgestelde broedvogelsoorten komt voor op de Rode Lijst: de groene specht. Voor deze soort geldt dat hij een geringe tot ruime landelijke verspreiding heeft, waarvan het aantal in recente tijd duidelijk tot sterk is achteruitgegaan.

Soorten

Een aantal soorten dat als broedvogel is vastgesteld en karakteristiek is voor dit terreintype, wordt hieronder uitgelicht.

der meer beuk, eik en ijle struiklagen had één territorium in het onderzochte gebied.

Bonte vliegenvanger: Hoewel deze soort een liefhebber van oude loofbossen is, komt hij in het onderzoeksgebied niet meer voor. Mogelijk speelt het hoge aantal territoria van kool- en pimpelmezen hier een rol in.

Boomklever: Een soort met een voorkeur voor rijker, oud loofbos. Ten opzichte van 11 jaar geleden gaat het deze vogel voor de wind, vier territoria toen tegenover 15 territoria nu.

Appelvink: Bijzonder leuk is het territorium van deze soort te noemen. Broedvogel van bossen met opgaande loofbomen hoger dan 10 meter.

Goudvink: Deze liefhebber van de wat hogere struiken werd met één territorium in het hart van het gebied gelokaliseerd.

Concluderend kunnen we over het landgoed De Beek spreken van een gemiddeld goed ontwikkeld bostype. Dit gezien de kenmerkende broedvogelsamenstelling en de bijbehorende indicatiewaarden voor veeleisendheid.

Om in de toekomst te bepalen of dode bomen vervangen dienen te worden zal zeker meegenomen moeten worden dat ze behouden dienen te blijven voor de waargenomen vleermuizen en hollenbroedende vogels.

Dank

Een woord van dank is voor de mensen welke aan deze inventarisatie hebben meegewerkt: R. van Dijk, F. During, J. Domhof, A. & C. Driessen, M. van Houten, D.A. Jonkers, N.A. Klippel, B. van Poelgeest, G. Proost, P. Spoorenberg, R. van Veen, J. van Velsen, P. Vos, H. Weenen en H. Welch.